

Ministerie van OCW
t.a.v. de heer A. Slob
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Datum

29 april 2021

Geachte heer Slob,

Ons kenmerk

UIT -2021-511

Onderwerp

Advies erkenningen

Behandeld door

E-mail

Telefoonnummer

Bijlagen

2

Kopie aan

-

Op 1 januari 2022 start de nieuwe concessie- en erkenningsperiode. Alle huidige omroepen en aspiranten hebben voor 1 februari 2021 een erkenning of voorlopige erkenning aangevraagd om tot het publieke bestel toegelaten te worden. Dat geldt eveneens voor de mogelijk nieuwe aspiranten Omroep Zwart en Ongehoord Nederland die onlangs de ledendrempel hebben gehaald. Op 4 februari jl. hebt u ons gevraagd uiterlijk 30 april 2021 te adviseren over al deze aanvragen tot erkenning, waarbij u een aantal specifieke vragen aan ons heeft voorgelegd, betreffende o.a. de stromingseis, toegevoegde waarde van het aanbod en van doelgroepen.

Uw verzoek roept een aantal vragen en knelpunten bij ons op, die overigens al bij eerdere erkenningsrondes door ons en andere adviseurs onder de aandacht van uw voorgangers zijn gebracht. Zo plaatsen wij vraagtekens bij de stromingseis en meer in het bijzonder bij de vraag wat hieronder moet worden verstaan en hoe – op basis waarvan – getoetst zou moeten worden. We verwijzen hierbij o.a. naar het advies erkenningaanvragen van het Commissariaat voor de Media van 29 september 2009 en 2014, uitgebracht aan uw ambtsvoorganger minister Plasterk, op de advisering van de Raad van Bestuur NPO en de Raad voor Cultuur in 2014 aan staatssecretaris Dekker en naar de Evaluatiecommissie landelijke publieke omroep die in haar eindrapport in 2019 wijst op het ontbreken van een duidelijk beoordelingskader (zie bijlage 1 voor een overzicht van deze adviezen).

Op dit moment ontbreekt het helaas nog steeds aan heldere en bruikbare criteria waarop het stromingsvereiste beoordeeld kan worden. Wij constateren dat als gevolg van dit gebrek in de wet- en regelgeving het feitelijk niet mogelijk is een deugdelijke toetsing uit te voeren. De kans dat een omroep het bestel zal moeten verlaten, dan wel zal worden geweigerd is dientengevolge minimaal, tenzij de ledendrempel niet wordt gehaald of er met name niet voldaan wordt aan vereisten op het gebied van governance of financiën. Dit lijkt ons in strijd met het in de Mediawet verankerde beginsel van een open bestel en in ieder geval ook onwenselijk met het oog op het voorkomen van fragmentatie en versnippering van zendtijd en budgetten, wat ook ten koste kan gaan van aandacht en bereik van het publiek. In dat licht wijzen we u op de noodzaak dat

Pagina

2

de wetgever deze omissie in de erkenningsystematiek voor de volgende erkenningsronde gaat herstellen.

Datum

29 april 2021

Ons kenmerk

UIT -2021-511

Een tweede knelpunt, dat ligt in het verlengde van het vorige, is dat er ten behoeve van de beoordeling van nu geen gedetailleerd kader met verifieerbare criteria is opgesteld waaraan aanvragen moeten voldoen. Het Commissariaat riep in haar advies van 1 juli 2014 uw ambtsvoorganger staatssecretaris Dekker hiertoe al op, teneinde de kwaliteit en objectiviteit voor nu en in de toekomst te waarborgen. Ook de Raad van Bestuur wees hier op in zijn reactie. Het is dringend noodzakelijk dat in de nabije toekomst de hiervoor genoemde verifieerbare criteria wel worden opgesteld. De nu voorliggende beleidsplannen laten zien waar het ontbreken van een duidelijk format en objectieerbare criteria toe leiden, namelijk tot onvergelykbare documenten (ook in omvang), waardoor zowel de vaststelling van ieders toegevoegde waarde als de overlap en verschillen tussen de spelers niet voldoende kan worden onderbouwd.

Bovenstaand overziend constateren we dat het huidige instrumentarium onvoldoende handvatten biedt voor een verantwoorde wegging van de betekenis en toegevoegde waarde van de huidige erkende omroepen, de huidige aspiranten en de toekomstige aspiranten. Tegen deze achtergrond zijn er dan ook naar onze overtuiging ten aanzien van stroming of toegevoegde waarde geen, althans onvoldoende, overwegende en objectieerbare gronden vast te stellen om nieuwe omroepen of bestaande aspiranten en omroepen geen erkenning te verlenen. We adviseren u deze constatering te betrekken bij uw besluiten over de erkenningverlening. Hiervoor voegen wij tevens in bijlage 2 enkele observaties toe, die grotendeels zijn ingericht langs de lijnen van uw brief van 4 februari jl.

Wij voegen daar nog een aandachtspunt aan toe inzake Ongehoord Nederland, los van de observaties gebaseerd op de beleidsplannen. Ongehoord Nederland heeft ons duidelijk bevestigd zich te zullen houden aan beleid van de Raad van Bestuur van de NPO, loyaal samen te willen werken met de andere partners binnen het bestel en zich te conformeren aan de journalistieke code zoals die binnen de NPO door journalistieke redacties wordt gerespecteerd. Echter, in de voorbije periode hebben wij ook moeten constateren dat betrokkenen bij Ongehoord Nederland zich hebben bediend van uitingen op internet waarin met name de journalistieke integriteit van de NOS ter discussie werd gesteld. Wij menen dat dergelijke uitingen niet bijdragen aan de gewenste samenwerking binnen de publieke omroep en geen recht doen aan de integriteit van de nieuwsvoorziening van de publieke omroep. We adviseren u dit aandachtspunt mee te nemen in uw besluit over de erkenningverlening.

Pagina

3

Datum

29 april 2021

Ons kenmerk

UIT -2021-511

Tot slot vragen wij uw aandacht voor het volgende. De Raad van Bestuur maakt zich zorgen over de toegenomen maatschappelijke tegenstellingen, vaak ook gevoed door desinformatie of opruiende geluiden via (vaak sociale) media. In de beleidsplannen van de aanvragende omroepen wordt het streven naar sociale cohesie en verbinding vaak wel als doel genoemd, maar dit gaat niet altijd gepaard met verifieerbare en tastbare acties om bijvoorbeeld haatmails of fysiek geweld tegen personen of journalisten tegen te gaan. Wij vragen ons daarom af of in het huidige tijdsgewricht wel voldoende en adequaat inhoud wordt gegeven aan artikel 2.88, vijfde lid Mediawet 2008. Hierin staat dat een publieke media-instelling passende maatregelen moet nemen om te voorkomen dat het aanbod van haar mediadiensten aanzet tot geweld of haat jegens een groep personen of een lid van een groep, op een van de gronden genoemd in artikel 21 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, of uitlokt tot het plegen van een terroristisch misdrijf. Het verdient aanbeveling als u bij uw erkenningverlening bij alle omroepen hiervoor aandacht vraagt.

Wij denken daarnaast dat de tijd rijp is voor de minister van OCW te onderzoeken hoe de programmatische integriteit van nationale media effectief beschermd kan worden en hoe normen inzake journalistieke deontologie en kwaliteit het beste kunnen worden gewaarborgd en gehanteerd. Uiteraard heeft de Raad van Bestuur hierin zijn eigen verantwoordelijkheid en zullen we – voor zover onze bevoegdheden dat toelaten – samen met de omroepen en ombudsman stappen nemen ter borging van de onafhankelijkheid, betrouwbaarheid en waarheidsgetrouwheid van het NPO-aanbod. We bevinden ons echter in een omgeving waarin o.a. de journalistiek steeds meer te maken krijgt met geweld, bedreiging en het in een kwaad daglicht plaatsen van het journalistieke werk (vgl. in dit verband bijvoorbeeld de kritiek en verdachtmakingen en soms zelfs ook bedreigingen aan het adres van de NOS en journalisten van andere media-instellingen), met mede als doel dit werk te diskwalificeren of zelfs onmogelijk te maken. Wij roepen in dat licht tevens de in de Tweede Kamer breed aangenomen motie in herinnering over de toenemende agressie, wijde verspreiding van complottheorieën en ondermijning van haar status. Breed wordt hierin afschuw uitgesproken over deze ontwikkelingen en wordt het belang van landelijke, regionale en lokale media onderstreept. Doel van het hierboven genoemde onderzoek zou wat ons betreft zijn om - naast de maatregelen die door mediaorganisaties als de NPO zelf kunnen worden genomen - te komen tot voorwaarden voor de totstandkoming en bescherming van integere en betrouwbare journalistieke producties binnen Nederland. Een instrument dat hierbij behulpzaam kan zijn is mogelijk de instelling van een media-trustmonitor. Deze monitor zou een kwantitatief beeld kunnen verschaffen over de geloofwaardigheid van journalistieke producten aan de hand van vertrouwensindicatoren.

nederlandse
publieke
omroep

Pagina

4

Wij geven in overweging deze suggesties mee te nemen bij het onderzoek dat u onlangs aan de Eerste Kamer hebt toegezegd over – in onze eigen woorden - de weerbaarheid van het publieke bestel bij de behandeling van uw Visiewetsvoorstel.

Datum

29 april 2021

Met vriendelijke groet, namens de Raad van Bestuur,

Ons kenmerk

UIT -2021-511

Shula Rijxman